

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล

ตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

The Participation in Waste Management of People at Waeng Yai

Municipality Waeng Yai District Khon Kaen Province

นพรพรรณ ชัยนาม (Napornpan Chainam)* ดร.ประจักษ์ บัวผัน (Dr.Prachak Bouphan)^{1**}

(Received: March 5, 2021; Revised: June 10, 2021; Accepted: June 17, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสนับสนุนจากองค์กรและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ประชากรที่ศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,734 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 207 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ทุกข้อมีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96 และการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 12 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติอนุมาน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 จากการศึกษาพบว่า ระดับการสนับสนุนจากองค์กร ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ตัว ประกอบด้วย ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และการสนับสนุนจากองค์กรด้านบุคลากร มีผลและสามารถร่วมพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ร้อยละ 52.6 ($R^2 = 0.526, p\text{-value} < 0.001$)

ABSTRACT

This cross-sectional descriptive research aimed to study organizational support and critical success factors affecting the participation in waste management of people at Waeng Yai municipality in Waeng Yai district, Khon Kaen province, Thailand. 207 personnel were randomly selected as samples by stratified random sampling techniques from 1,734 populations. Data was collected by questionnaires for the quantitative data and In-Depth interview guidelines for the qualitative data gathering. The questionnaire was checked by 3 experts and all items of IOC more than 0.50 including the reliability by Cronbach's Alpha Coefficient was 0.96 and 12 key informants were In-Depth Interview. Data analysis was performed by descriptive and inferential statistics as significant level at 0.05. The results showed that the overall of organizational support, critical success factors and the participation in waste management of people were at high level. Three factors composed of the critical success factors; implementation in areas that are readily had affective and perception and urge to participation including the organizational support; man were affecting and could joint predict the participation in waste management of people at Waeng Yai municipality in Waeng Yai district, Khon Kaen province at 52.6 percentage. ($R^2 = 0.526, p\text{-value} < 0.001$)

คำสำคัญ: การสนับสนุนจากองค์กร ปัจจัยแห่งความสำเร็จ การจัดการขยะมูลฝอย

Keywords: Organizational support, Critical success factors, Waste management

¹Corresponding author: bprach@kku.ac.th

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข การส่งเสริมสุขภาพ โภชนาการ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

จากแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559–2564) ที่จัดทำขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งกำหนดให้ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 และใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้นำไปใช้จัดทำแผนการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป [1] ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ขึ้น โดยตั้งเป้าหมายและกำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มีเป้าหมายเพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและลดมลพิษต่อระบบนิเวศ และให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้มีการจัดการขยะมูลฝอยภายในพื้นที่ของตนเอง เพื่อให้สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ซึ่งการจัดการขยะมูลฝอยจะประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน [2]

การมีส่วนร่วมเป็นความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของแต่ละบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ของกลุ่มหรือกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในเป้าหมายของกลุ่มและเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม โดยสามารถทำได้ด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) การให้ความช่วยเหลือ (Contribution) และการร่วมรับผิดชอบ (Responsibility) [3] ซึ่งในปัจจุบันกระบวนการทำงานของภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนของตนเอง เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และทำให้เกิดการร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ขั้นตอนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา [4] 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ เป็นกระบวนการเพื่อเลือกแนวทางการดำเนินงาน และวางแผนการแก้ไขและพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน (Implementation) 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluating) [5] และ 6) การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ [3] โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนนั้น ประกอบด้วย 1) การลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย 2) การคัดแยกขยะมูลฝอย 3) การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย 4) การเก็บขนขยะมูลฝอย และ 5) การกำจัดขยะมูลฝอย [6]

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง คือ การสนับสนุนจากองค์กรของภาครัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่และมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ทำให้ทราบและเข้าใจปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การสนับสนุนจากองค์กรที่ดีและเหมาะสมต่อการดำเนินงานย่อมส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อองค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งการสนับสนุนจากองค์กรประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ และ 4) ด้านการบริหารจัดการ [7] จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า การสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน [8-9] นอกจากการสนับสนุนจากองค์กรแล้ว ปัจจัยแห่งความสำเร็จยังถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนให้ประสบความสำเร็จได้ โดยเป็นปัจจัยที่จะช่วยกระตุ้น และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรและภาคประชาชนในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้เป็น

อย่างดี ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม 2) หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน 3) การลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม 4) การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ 5) การพัฒนาภาพลักษณ์ขององค์กร และ 6) การเชื่อมโยงระหว่างองค์กรในเครือข่ายเดียวกัน [10] จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน [11-12]

เทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท มีขนาดพื้นที่ทั้งหมด 26.70 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบทั้งหมด 7 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,734 ครัวเรือน มีประชากร 5,153 คน [13] มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นมากกว่า 432 ตันต่อปี เฉลี่ยคิดเป็น 1.18 ตันต่อวัน และมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของชุมชนเมือง และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมเมือง โดยการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแวงใหญ่ มีรถเก็บขนขยะจำนวน 2 คัน เป็นรถบรรทุกเปิดข้างเทท้าย 1 คัน และรถบรรทุกอัดท้าย 1 คัน มีพนักงานจัดเก็บขยะทั้งหมด 7 คน เฉลี่ย 3 - 4 คนต่อรถเก็บขนขยะ 1 คัน มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเนื้อที่ 7 ไร่ กำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีการฝังกลบ ซึ่งในปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละขั้นตอนนี้ยังพบปัญหาหลายด้านที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ เช่น ด้านการลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนบางส่วนยังให้ความร่วมมือน้อย เนื่องจากไม่ทราบถึงปัญหาและสาเหตุในการจัดการขยะมูลฝอยที่แท้จริง รวมทั้งมองว่าการจัดการขยะมูลฝอยเป็นภารกิจของเทศบาลในการดำเนินการ และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย มีเพียงประชาชนบางส่วนที่ทำการคัดแยก และมีการคัดแยกเฉพาะขยะรีไซเคิลเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากสามารถนำมาขายให้กับกองทุนธนาคารขยะเพื่อชีวิตของเทศบาลตำบลแวงใหญ่ได้ ส่วนขยะอินทรีย์ ขยะทั่วไป และขยะอันตรายมีการคัดแยกเป็นส่วนน้อย ทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น เกิดปัญหามลภาวะทางกลิ่น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคและพาหะนำโรคต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และเทศบาลตำบลแวงใหญ่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการกำจัดขยะมูลฝอยดังกล่าว [14] จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษากการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน การสนับสนุนจากองค์กรและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนางานด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่จะมุ่งไปสู่ความร่วมมืออย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ระดับการสนับสนุนจากองค์กร และระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
2. การสนับสนุนจากองค์กร และปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือน 1 คน ต่อ 1 ครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,734 คน [13] โดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ เพื่อประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร กรณีทราบขนาดประชากร [15] คำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{NZ^2_{\alpha/2} \sigma^2}{e^2(N-1) + Z^2_{\alpha/2} \sigma^2}$$

เมื่อ	n	=	จำนวนขนาดตัวอย่าง
	N	=	หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,734 คน
	$Z_{\alpha/2}$	=	ค่ามาตรฐานใต้โค้งปกติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ $Z_{\alpha/2}$ หรือ $Z_{0.025} = 1.96$
	e	=	ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ยอมให้เกิดขึ้น ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าวิจัยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ยที่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างแตกต่างจากค่าเฉลี่ยของประชากร เท่ากับ 0.05
	σ	=	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการศึกษาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำน้ำรายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เท่ากับ 0.39 [16]

แทนค่า	n	=	$\frac{1,734(1.96)^2(0.39)^2}{(0.05)^2(1,734-1) + (1.96)^2(0.39)^2}$
		=	206.07
		=	207 คน

จากการใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดตัวอย่างได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 207 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน โดยให้ประชากรในแต่ละชั้นภูมิลักษณะคล้ายคลึงกันมากที่สุด แล้วทำการเทียบสัดส่วนขนาดตัวอย่างต่อกลุ่มประชากรของหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น แต่ละหมู่บ้านจนได้ขนาดตัวอย่างครบ 207 คน และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อสนับสนุนการอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ โดยคัดเลือกจากบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ได้ดีที่สุด (Key Informants) จำนวน 12 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ ผู้รับผิดชอบกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสูงสุดของเทศบาลตำบลแวงใหญ่ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมและเจ้าหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 2 คน ผู้ใหญ่บ้านหรือคณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่บ้านละ

1 คน จำนวน 7 คน ผู้แทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแวงใหญ่ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน ซึ่งให้ความยินดียินดีและร่วมมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ทั้งหมด 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ชุดแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล มีคำถาม 7 ข้อ ส่วนที่ 2 การสนับสนุนจากองค์กร มีคำถาม 20 ข้อ ส่วนที่ 3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีคำถาม 30 ข้อ ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน มีคำถาม 30 ข้อ โดยส่วนที่ 2 ถึง ส่วนที่ 4 ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือกตอบ 3 ระดับ [17] โดยมีการแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ตอบมากคิดเป็น 3 คะแนน ตอบปานกลางคิดเป็น 2 คะแนน และตอบน้อยคิดเป็น 1 คะแนน และส่วนที่ 5 คำถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบได้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีคำถาม 3 ข้อ

ชุดที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview Guideline) สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มีทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การสนับสนุนจากองค์กร ส่วนที่ 2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน และส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือทั้ง 2 ชุด ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระดับ 0.67 - 1.0 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ แก้ไข และปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้เครื่องมือกับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองไผ่ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะสภาพแวดล้อมของชุมชนคล้ายคลึงกันและมีพื้นที่ใกล้เคียงกับการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) และควรมีค่าไม่น้อยกว่า 0.7 จึงสามารถยอมรับว่ามีความเที่ยงที่เชื่อถือได้ การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้านการสนับสนุนจากองค์กร เท่ากับ 0.96 ด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จ เท่ากับ 0.86 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน เท่ากับ 0.94 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งชุด เท่ากับ 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด และสถิติอนุมาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

การแปลผล การแปลผลคะแนนระดับการสนับสนุนจากองค์กร ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยนำมาจัดระดับ 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยดังนี้ [17] ระดับมาก (2.34 - 3.00 คะแนน) ระดับปานกลาง (1.67 - 2.33 คะแนน) ระดับน้อย (1.00 - 1.66 คะแนน) สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) [18] มีค่าตั้งแต่ +1 ถึง -1 แบ่งระดับดังนี้ $r = 0$ หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ (No Relationship) $r = \pm 0.01$ ถึง ± 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ (Weak Relationship) $r = \pm 0.31$ ถึง ± 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง (Moderate Relationship) $r = \pm 0.71$ ถึง ± 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง (Strong Relationship) $r = \pm 1$ หมายถึง มีความสัมพันธ์โดยสมบูรณ์ (Perfect Relationship)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้หลังจากได้รับการรับรองจริยธรรม จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2563 เลขที่ HE 632250 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 4 ธันวาคม 2563 ถึงวันที่ 4 มกราคม 2564

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 โดยเฉลี่ยอายุ 46.70 ปี ($SD = 12.88$ ปี) อายุต่ำสุด 23 ปี อายุสูงสุด 79 ปี ส่วนใหญ่สถานภาพสมรสคู่ จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 71.50 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 1,000 – 5,000 บาท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 7,000 บาท ซึ่งมีรายได้ต่ำสุด 1,000 บาท รายได้สูงสุด 41,000 บาท โดยส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลแวงใหญ่ อยู่ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20

2. ระดับการสนับสนุนจากองค์กรกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาระดับการสนับสนุนจากองค์กร พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.36 ($SD = 0.33$) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามปัจจัย พบว่า การสนับสนุนจากองค์กรด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50 ($SD = 0.38$) รองลงมา คือ การสนับสนุนจากองค์กรด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.34 ($SD = 0.42$) ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การสนับสนุนจากองค์กรด้านวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.27 ($SD = 0.43$) รองลงมา คือ การสนับสนุนจากองค์กรด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.33 ($SD = 0.39$) ตามลำดับ

3. ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.37 ($SD = 0.31$) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามปัจจัย พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.46 ($SD = 0.41$) รองลงมา คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.41 ($SD = 0.38$) ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรในเครือข่ายเดียวกัน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.21 ($SD = 0.47$) รองลงมา คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.35 ($SD = 0.42$) ตามลำดับ

4. ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.41 ($SD = 0.29$) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามปัจจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50 ($SD = 0.38$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการ

จัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.49 ($SD = 0.40$) ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.31 ($SD = 0.42$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.40 ($SD = 0.40$) ตามลำดับ

5. การสนับสนุนจากองค์การและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

การสนับสนุนจากองค์การ พบว่า ภาพรวมการสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.445, p\text{-value} < 0.001$) และปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่า ภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.639, p\text{-value} < 0.001$) ดังตารางที่ 1-2

6. การสนับสนุนจากองค์การและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ที่ถูกเลือกเข้าสมการคือ ตัวแปร ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับ ดังนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม ($p\text{-value} < 0.001$) ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ($p\text{-value} < 0.001$) และการสนับสนุนจากองค์การด้านบุคลากร ($p\text{-value} = 0.017$) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร มีผลและสามารถร่วมพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 52.6

จากผลการศึกษา สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $Y = 0.976 + (0.280)$ (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม) $+ (0.231)$ (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ) $+ (0.094)$ (การสนับสนุนจากองค์การด้านบุคลากร) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และการสนับสนุนจากองค์การด้านบุคลากร เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน (Y) เพิ่มขึ้น 0.280, 0.231 และ 0.094 หน่วย ตามลำดับ โดยมีค่าคงที่ของสมการทำนาย 0.973 โดยตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร มีผลและสามารถร่วมพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ร้อยละ 52.6 ดังตารางที่ 3

7. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

โดยรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด 207 ฉบับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะทั้งหมด 52 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 25.10 สามารถสรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ส่วนใหญ่ คือ การสนับสนุนจากองค์การด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอ ต่อการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยเฉพาะถังรองรับขยะมูลฝอยในจุดศูนย์กลางของชุมชน และในครัวเรือนของประชาชน และถังรองรับขยะมูลฝอยบางจุดมีการชำรุด ทำให้ไม่สามารถใช้งานได้ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสมและ

เพียงพอ โดยเฉพาะถึงรองรับขยะมูลฝอย และควรมีการสอบถามความคิดเห็น สํารวจความต้องการของประชาชน เพื่อให้ได้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถใช้งานได้เกิดประสิทธิภาพจริง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ประชาชนบางส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลค่อนข้างน้อย เนื่องจากประชาชนบางส่วนขาดการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาล
2. ประชาชนบางส่วนขาดความตระหนักและไม่ให้ความสำคัญในการคัดแยกขยะมูลฝอย เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง
3. เทศบาลควรมีการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นให้ประชาชนมีความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. เทศบาลควรมีการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน และควรส่งเสริมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพต่อไป

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression Analysis) พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และการสนับสนุนจากองค์กรด้านบุคลากร ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร สามารถรวมพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 52.6

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม ถือเป็นปัจจัยสำคัญในส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน เนื่องจากการที่คนในชุมชนเห็นความสำคัญและกระตือรือร้นในร่วมกันจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และเห็นความสำคัญในการพึ่งตนเองด้านการจัดการขยะมูลฝอย ทำให้การดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน [19] และผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน [20] ส่วนปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ เป็นการส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การจัดทำแผนงาน การมีเป้าหมายร่วมกัน รวมไปถึงการรับทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน [11, 21] และผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน [8]

การสนับสนุนจากองค์กรด้านบุคลากร เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนประสบความสำเร็จได้ การสนับสนุนจากองค์กรด้านบุคลากร (p -value = 0.017) ซึ่งการส่งเสริมการ

มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น โดยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการคัดเลือกเจ้าหน้าที่มาดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม การสนับสนุนเจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการดำเนินงาน รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการดำเนินงาน ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ พบว่า การสนับสนุนจากองค์การด้านบุคลากรมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน [9, 22] และผลการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ พบว่า การสนับสนุนจากองค์การด้านบุคลากรไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน [23]

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ได้ให้ความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ให้มีปริมาณลดน้อยลง ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อยู่ในระดับมาก [24-25] และผลการศึกษาในครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง [8, 16]

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. เทศบาลตำบลแวงใหญ่ ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยเน้นการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เทศบาลตำบลแวงใหญ่ ควรกำหนดแนวทางในการประเมินผลโดยเน้นให้ประชาชนมองเห็นประโยชน์จากการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เทศบาลตำบลแวงใหญ่ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีช่องทางการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่มากขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจและสื่อสารกับประชาชนถึงระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. เทศบาลตำบลแวงใหญ่ ควรให้ความสำคัญในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อรับผิดชอบงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหา และบริบทของพื้นที่ในแต่ละชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
2. ควรมีการศึกษาการกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและรับผลประโยชน์จากดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
3. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ บัวผัน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และสาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อทำวิจัยในครั้งนี้ และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องที่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

1. Ministry of Natural Resources and Environment. Master Plan for Solid Waste Management of the National (2017 - 2021). Bangkok: Ministry of Natural Resources and Environment; 2016. Thai.
2. The National Economic and Social Development Board. National Economic and Social Development Plan 12th (2017 - 2021). Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board; 2016. Thai.
3. Davis K, Newstrom, JW. Human behavior at work: Organizational behavior. 8th ed. New York: McGraw-Hill; 1989.
4. Puangngam K. Self-management of communities and localities. Bangkok: Borpit Printing; 2010. Thai.
5. Cohen JM, Uphoff NT. Participations place in rural development: Seeking Clarity through specificity. New York: World Development; 1980.
6. Department of Local Administration, Ministry of Interior. Standards of Solid Waste and Sewage Management. Bangkok: Department of Local Administration, Ministry of Interior; 2009. Thai.
7. Tonglor D. Principle of public health administration. 3rd ed. Bangkok: Sam Charoen Panich; 2002. Thai.
8. Jarunee B, Prachak B. The Participation of Community Leaders in Solid Waste Management at Khon Kaen Municipality Mueang District Khon Kaen Province. Thailand Journal of Health Promoting and Environmental Health. 2017; 40(3): 54-66. Thai.
9. Nissama P, Prachak B. Personal characteristics and organizational support affecting the village health volunteers performance at community health center zone 4 in Kalasin Province. Research and Development Health System Journal. 2019; 12(1): 319-327. Thai.
10. Choochai S, Somsak C, Suphakit S, Ladda D, Supatra S, Kasem W. Service Manual of the District Health Promoting Hospital. 3rd ed. Bangkok: Organization Veterans; 2010. Thai.
11. Nitchanan N, Peerapon R. Factors affecting the local health security fund achievements in Nonthaburi. Journal of Health Science Research. 2016; 10(1): 96-105. Thai.
12. Kannicha S, Niruwan T, Teerasak P. Factors of Associated with Solid Waste Management in Community of Administrative Organization Tambon Nong Kham, At Samat District, Roi-Et Province. Mahasarakham Hospital Journal. 2019; 16(2): 13-22. Thai.
13. Local registry office of Waeng Yai Subdistrict Municipality. Detailed demographics by year 2020. Khon Kaen: Waeng Yai Subdistrict Municipality; 2020. Thai.

14. Division of Public Health and Environment, Waeng Yai Subdistrict Municipality. Annual Report 2017. Khon Kaen: Waeng Yai Subdistrict Municipality; 2017. Thai.
15. Arun J. Biostatistics for research in health science. 3rd ed. Khon Kaen: Department of Biostatistics and Demography. Faculty of Public Health, Khon Kaen University; 2008. Thai.
16. Suriya H, Janchai J. Public Participation in Waste Management of Lamnarai Municipality, Chaibadan District, Lopburi Province. Suranaree Journal of Social Science. 2018; 12(1): 67-85. Thai.
17. Best JW. Research in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall; 1997.
18. Elifson KW, Runyon RP, Haber A. Fundamentals of Socials Statistics. 2nd ed. New York: McGraw – Hill, Inc.19; 1990.
19. Sarun T, Surasak T, Touchchayawan B, Warinrumpai S, Narawat S. People’s Participation in Waste Management of Bang Sao Thong Municipality Samut Prakan Province. Journal of Information. 2016; 15(2): 92-102. Thai.
20. Mathee S, Natnapa S, Thassaporn C. Factors Influencing Participation in Managing to Control and Prevention the Spread of Contagious Disease the Border Area of the Village Public Health Volunteer in Phusang District Phayao Province. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2017; 18(1): 83-93. Thai.
21. Wirasiri W. Factors Influencing Participation in Fund Management of Health Insurance Fund Committee at the Local Level Banmi District Lopburi Province. Journal of The Department of Medical Services. 2017; 45(5): 93-100. Thai.
22. Ilada P, Prachak B. Personal characteristics and administrative factors affecting the elderly care of village health volunteers in Mueang District, Sakon Nakhon Province. Research and Development Health System Journal. 2019; 14(1): 623-631. Thai.
23. Supaporn J, Chanaphol S. Motivation and Administrative Factors Affecting the Dependent Elderly Care of the Village Health Volunteer at Si Bun Rueang District in Nong Bua Lam Phu Province. KCU Journal for Public Health Research. 2018; 11(3): 54-60. Thai.
24. Suwat K, Paramate S, Jutraporn K. Public Participation in Community Waste Management of Bangpai Sub-District, Nonthaburi Province. Santapol College Academic Journal. 2021; 7(1): 113-120. Thai.
25. Soonthorn P, Anchalee C, Thusanaiwan D, Wimonvil P. Community Participation in Solid Waste Management of Ban Na Fai, Na Fai Sub-district, Mueang District, Chaiyaphum Province. Academic MCU Buriram Journal. 2020; 5(2): 95-108. Thai.

ตารางที่ 1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างการสนับสนุนจากองค์กรกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

การสนับสนุนจากองค์กร	การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	p -value	ระดับความสัมพันธ์
การสนับสนุนจากองค์กร	0.445***	< 0.001	ปานกลาง
1. ด้านบุคลากร	0.375***	< 0.001	ปานกลาง
2. ด้านงบประมาณ	0.212***	< 0.001	ต่ำ
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์	0.374***	< 0.001	ปานกลาง
4. ด้านการบริหารจัดการ	0.473***	< 0.001	ปานกลาง

***ระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.001

ตารางที่ 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	p -value	ระดับความสัมพันธ์
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	0.639***	< 0.001	ปานกลาง
1. ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม	0.295***	< 0.001	ต่ำ
2. หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน	0.413***	< 0.001	ปานกลาง
3. การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม	0.647***	< 0.001	ปานกลาง
4. การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ	0.608***	< 0.001	ปานกลาง
5. การพัฒนาภาพลักษณ์ขององค์กร	0.504***	< 0.001	ปานกลาง
6. การเชื่อมโยงระหว่างองค์กรในเครือข่ายเดียวกัน	0.397***	< 0.001	ปานกลาง

***ระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.001

ตารางที่ 3 ค่าสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
ในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ตัวแปร	B	Beta	t	p-value	R	R ²	R ² adj	R ² change
1. ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้าน การลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ ที่มีความพร้อมและสมัครใจ ในการมีส่วนร่วม	0.280	0.418	7.112	< 0.001	0.647	0.418	0.415	-
2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้าน การสร้างความเข้าใจและ กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ	0.231	0.343	5.886	< 0.001	0.716	0.512	0.508	0.094
3. การสนับสนุนจากองค์กร ด้านบุคลากร	0.094	0.126	2.417	< 0.001	0.725	0.526	0.519	0.014
ค่าคงที่ 0.973, F = 75.120, p-value < 0.001, R = 0.725, R ² = 0.526, R ² adj = 0.519								